

5 cent.

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres • Costums • Tráfee e Industria • Notícies • Anuncis y Reclams • de Ciutat y la Pagesia

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
Diriguhi sa correspondencia y quesvuya més que s'oferesca.
Demanauhi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
Venantges a n'es suscriptors.-Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.-Núm. 7.

Palma • 16 de Maig • 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos:	1 PESSETA
Per fora Mallorca: al Estranjer.	1'50 >
Número corrent: 5 céntims.—Estantis	0'10 >
Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.	

Ilustració Catalana

Fundada de bell nou per importants elements literaris y artístics, comensará a publicarse a Barcelona desde principi de Juny vinent.

Surtirà cada diumenge, en números de 16 planes, tamany in-folio, estampats en paper superior y profusament embellits ab fotografavats y demés ilustracions propies d'aquixa classe de revistes.

Oferirà als seus suscriptors, ab notable rebaxa de preus, los principals llibres que en llengua nostra se vayan publicant.

Insertarà escullides composicions de poetes y escriptors mallorquins.

De la Ilustració Catalana n'hi ha prospectes y s'hi admeten suscripcions en aquesta Administració e Imprenta de sa GAZETA DE MALLORCA, Cadena de Cort, 11.

La Ilustració Catalana ha estableerts ses oficines al carrer de Mallorca, núm. 371-Barcelona.

Malcriadesa pública

REPARAT y observat tenim abastament tots quants per ofici o per gust acostumam fuyetjá sovint es nostros diaris, com no se passa molt de temps sense que, ara un ara s'altre, retrèguen y tracten certs assunts que podriem anomenar de temporada: témes d'oportunitat permanent y crònica, que no arriben a tornar estantissos may; per que per molt que los suquen y recapi-toletjen, conserven una eterna actualitat y donen lloc a n'es periodistes a ferhí demunt ells, sempre que los cau bé, quatre plomades.

Sòlen gosà de tal privilegi, amb preferència, es diferents rams y serveys de policia urbana: sa netedat de places y carrés, sa distribució d'aygos, es fanc y bassiots de s'hivern, sa pols d'estiu, y tot lo que una higiene ben entesa aconseya y reclama, axí a fora-porta com a dins ciutat, ja sia dins ses cases, pisos y botigons, com a n'es passeigs, a ses places, mercats, pescateries y mataderos.

Cadascú hi diu la seuva, inspirantse en son bon desitx de millorà y posà a bon punt lo que va tòrt, lo qu'ha de mesté reforma o mitjes solés; y res tant fàcil y avinent com senyalà y trassà projectes, «convendrà fé axò, s'es menesté fé allò»... sense contà moltes vegades amb ses dificultats y despeses qu'han d'ocorre, per dū a terme degudament certes reformes y millores.

Un altre extrem d'aquests que no prescriuen ni passen may de moda (desgraciadament) es aquell qui pertoca a ses bones costums públics, a sa educació popular, que vertaderament entre nollos hem de confessà y regonexe que déxa molt que desitjà, va alloure y cula-

ca enera. S'en podrien escriure, no articlets de periòdic, sino llibres sencers, sobre es defectes, buixs y punts escapats qu'ofereix sa cultura reinant, si's tractás d'establirhi comparació entre lo qu'es y lo qu'hauria d'essè, entre lo que feym y lo qu'hauriem de fé, per posarmos a n'es

nivell a on son arribats aquells pobles que mos van al devant y mos ne poren donà exemple de civilisació y bona criansa.

Ara, sobre tot, desque s'anomenada de Mallorca s'escampa y s'estén per onsevuya; desque es forasters y turistes se son girats cap a n'aquest bell reconet de mon, y arriben a dotzenes dins es nostros vapors, y tresquen y recorren viles y llogarets, y mos pinten y mos dibuxen, y llavò escriuen de noltros y de sa nostra illa lo bò y lo dolent qu'han observat y vist; ára mos es entrada més que may sa químéra d'esmenà y fé desaparexe vicis, defectes y costums que realment mos fan poc favor, sobre tot a la vista d'aquells qu'han de judicà y formà concepte de noltros per lo primé que veuen, sense tení temps moltes vegades, de reformà amb una llarga conexensa y repetides observacions lo que de totduna los pogué semblar desfavorable.

Bona es y convenient aquesta tendència a refinà costums, a corregí y fé desaparexe tares y lletjures que mos puguen donà mala anomenada. A lo qu'hem de posà esment, emperò, es a no prenderho també per vici y per sistema a creuremos y trèuremos per més dolents y xerècs de lo que som; a atribuirnos es caracte de poble enderrerit, com si Mallorca fos una excepció per aquest vent y romangués molt per devall d'altres pobles que mos ne poguésen fé escola y donarmosne llissons de bones costums y de cultura.

«En todas partes cuecen habas» diu es proverbio castellà, y es una bona veritat lo que diu es proverbio. Qui ha viatjat y trescat mon, heu sab y heu ha pogut tocà amb ses mans, que fins y tot per aquelles terres que mos dügen es cap davant, axí meteix n'hi ha més o manco d'incultura y malcriadesa. Y en canvi son molts es qui han trobat a faltá, per altres terres, certes qualitats y ventatges que venturosament ha heretades y conserva es poble mallorquí, que conféssen y regonexen es forasters metexos, y son una prova de que en es fons, no son es mallorquins, generalment parlant, tan mancats de cultura com certes llengos y plomes han volgut suposà; y qu'es defectes que demostren en so seu tracto y manera d'essè, atanyen més a lo accidental y fàcil de corregí, que no a dolentia de part de dins, a seuvatisme de rèl y mala entranya. Vol dí, en rudes, que en quant a bessó, ja'l tenim bò: lo que mos falta es netetjá, vernissà y embelli sa cloveya.

Ben errat aniria es qui cregués que per fora-Mallorca no n'hi ha d'atloteria vayvéra y malcriada que, en veure forasté més o manco original d'aspecte y de vestit, no l'insulta y li corre derrera o li fa impertinencies; que en reparà dibuxant o pintò o aficionat a fotografia qui trèu vistes, no li es un objecte de curiositat o d'estranyesa; que si pot havè un boci de guix o carbó, no retxa parets noves o no hi pinta ninots o no hi escriu mots y paraules grolleres de ses que no estan en es diccionari.

Y es meteix error patirán es qui pen-

sen que en sorti de Mallorca ja no trobarán municipals indiferents, tardans y comportivols qui s'embabayen mirant pegà es falcó; ni femates grandiés, ni carrioles paupes y cerolosos; ni abres de passetx o carré, amb sa soca escorxada o qualche esqueix de branca qui los pénja; ni monuments públics mutilats, amb estàtues que les han romput es dits o es nas, o les han esvorellat es cantells des pedestal, o torsuda sa réxa de ferro qui les defensa... Tot axò y altre tant més, qu'es símbol y senyal evident d'es punts que calsa s'educació y cultura d'una ciutat o un poble, no es fruya coneguda a Mallorca exclusivament; també n'hi ha esplet fora d'aquí, y també s'en planyen,—amb motiu y raó—es qui hi escriuen diaris, y voldrían qu'es seu país fos un miray y exemple de bones costums, com altre no n'hi hagués en el mon, y des qual no s'en poguésen contà més que alabances.

¿Voldrà dí axò que mos ne podem dà per satisfets des nostre estat actual y que no hem de malavetjá a millorarlo y es-vahirne lo que té de dolent y corregible?—Precisament tot lo contrari. Lo que vol dí es: que no mos hem d'apassionà per desjectà y fe més dolent de lo que sia en realitat, lo que tenim avuy per vuy: que sense pérde de vista lo qu'ha mesté adressà y encaminà per bona vía, no n'hem de fé platet constantement y venirlo a retréure, de manera que aquells estèrns qui mos llegesquen puguen ferne d'una paya un payé y sospità que aquesta terra sia un corral de bous, aon res va a son endret y aon tot cau y tot penja...

Ni tant ni tan poc. No mos abandomen a n'es jayent de veureu tot color de rosa; pero tampoc prenguem sa veuera de pintarho tot negre. Es feyna fàcil sa de desjectà y trobarhi ossos en es lléu. Més profitós y pràctic es compartirila amb un'altra, que consistesca en donà a coneix lo que sia merexedor d'elogi y de publicitat, porque servesca d'estimulant y bon exemple.

DE FORA-MALLORCA

Dos decrets: patents de mitjes y pensions a s'Estranger.—Una ferida.—L'Hèroe a París.—Una Ilustració Catalana.

Son pocs es ministres qui s'allibéren de sa mania d'omplí ses planes de sa Gaceta de Madrid, totduna que pujen a n'es podè, amb decrets y reals ordes, que tal volta consideren com una prova de sa seuva gran activitat y feneria.

Sa tasca primera, per un bon ministre a la espanyola, sa que li es més gustosa, es sa d'esbucà tot quant ha fet es seu antecessò dins es ministeri. Par que creguin innocentment—y no es que n'hi haja gaire d'innocents,—que axí com es estat criticat y censurat es qui los precedia, fentlo tot a s'enrevés serán alabats y aplaudits.

Es ministre d'Hacienda, senyor Rodríguez San Pedro, molt coneugut, ja abans d'essè ministre, per sa latitud des seus discursos, posa ara un decret suprimint sa

tributació des mitjes per mèdi de patents, qu'era axí com havien tributat fins aquí, y els obliga a pagà sa contribució industrial com a ses altres professions facultatives.

Per ventura s'ha pensat que amb axò augmentaria lo que paguen entre tots es mitjes d'Espanya; pero li gosaria missions que no li sortirà es conte axí com ell se pensa. Quant n'Amós Salvador establí ses patents p'es mitjes, augmentaren molt ets ingressos per contribució medical; y axò demostra que aquella disposició va essè tan ben rebuda com mal rebuda serà aquesta d'ara. Bé, que ja ley farán a sebre a n'el senyor ministre es dèu o dotze mitjes que son diputats en aquelles Corts.

* * *

Ja que de decrets parlam:

Es ministèri d'Instrucció pública fa sebre que se concedexen pensions per amplià estudis, a s'Estrangé, a n'es mestres y deixables de tots es centres d'ensenyança oficial. Es mestres les obtendràn per concurs y amb ses condicions que podeu veure a sa Gazeta de dia nou; pero es deixables que, acabada sa carrera, vulguen solicitar la subvenció, han de fé unes oposicions.... a Madrit, com de costum.

¡Benaventurada descentralisació! en venit, serà senyal de que s'acosta la fi del mon.

* * *

Diuen que l'Infanta Isabel tornant de passetjá, caigué amb so cavall que colcava, y se fé una ferida devés sa barra. La curàren, com es molt natural, ni més ni pus que axí com curen a tots es cristians; y es reporters de Madrit y es corresponents telegràfics no s'en saben avení de s'heroisme amb que l'Infanta soportà sa cura.

¡Mirau! de cap província han sentit es crits, es ben vè. ¡Ja u es valenta!... vuy dí, ja u son aubercocs molts de reporters! Fins y tot un d'ells mos fa sebre que «a pesar de la herida, la Infanta recibió al pianista Planté y le hizo tocar varias piezas.»

Mos sab gréu que l'Infanta Isabel sia caiguda; pero la veritat es que no hey ha tant per tant.

* * *

Es Governadò Civil de Barcelona privà ses representacions de L'Hèroe den Russiñol, per complaire es desitx de ses autoridats militars. Molts son es qui han protestat; pero no es fàcil sebre si per afició literaria a n'aquella obra o per afició a n'ets escàndols que produïa cada representació.

Un escriptó francès amic d'En Russiñol fa una traducció de L'Hèroe, y prest el representarán a París.

Lo que no sia a un cap será a s'altre.

* * *

La prensa regional de per tot Catalunya y especialment sa de Barcelona, s'estén y avènsa, de cada dia més.

Ara li entra un bon augment y refòrs considerable. Desde aquest mes qui vé, surtirá a llum una Ilustració Catalana, que a

n'es parexe serà de lo bo y millò en tal classe de publicacions.

Forces y mèdis per fè lluida tasca literaria y artística, ja'n té abastement. Per publicarla s'es constituida una societat o empresa amb crescut capital (més de 100.000 pessetes) y ja u té tot a punt per fè sa exida y anà endavant.

N'hem rebut es prospecte, y si per ell hem de judicà, s'impressió no pot esser més favorable: bon papé, bons fotogravats, y bòns propòsits de part des qui la emprenen.

Sa metixa societat editora no se contará en publicà solament aquixa *Ilustració*. Tan prest con la tenga ben encaminada, estampará també y publicarà llibres d'autors antics y modèrns.

Conta amb sa colaboració de bons escriptors y poetes mallorquins, y ja en es primé número farà bò haverhi qualche firma ben coneiguda nostra.

Li desitjam acert y bona rebuda.

Tradicions populars mallorquines

Es tresor des Puig de na Fátima ()*
¿Qui es que no sab es puig de na Fátima de Puigpunyent?

Aquesta Fátima era sa fia d'un rey moro que romangué encantada dins un penyal d'aquell puig.

No molt lluny hi havia un tresor ascondit, d'aquells qu'es qui los dexava asconds no poria entrar a n'el cel que qualcú no los hagués trobats.

Idò heu de creure y pensar qu'una vega da una fadrina se retirava horabaxench de tot, y passa per su allá aont hi havia aquest tresor amagat.

Sent una veu que li diu:

—Escolta, hermosa! ¡Giret un poch!

¡Giret!

¡Bona estigué ella per escoltar ni girarse!

Com la bala se'n anà sa pitxorina, y ab quatre bots fou a ca-séva, més retgirada que no sé que'n diga.

No'u contá a ningú ni torná passar pus per tal punt.

Se casa, té una fia just ella, y aquesta fia, com tenia una quinzena d'anys, volgué la bona sort qu'una hora baixa també passás per aquell meteix endret des tresor amagat; y sent una veu:

—Escolta, hermosa! ¡Giret un poch!

¡Giret!

Ses derreres que tengué de escoltar ni girarse.

Com un llonzi se'n anà ella cap a ses cases, tota retgirada.

Ho contá a sa mare, y sa mare li digué:

—Creurás que quant jo era com tú me succeí lo meteix?

No'n tornáren parlar pus, ni manco'n passáren altra volta mare ni fia.

Sa fia feu... lo que solen fer ses fies en esser grans: se casá, y tengué una fia, també just ella y sa mare.

Com aquella nina hagué doblegats es quinze, sa mare y sa padrina li digueren:

—Mira, si may te succeia de passar tota sola per allá ont diuen que hi ha un tresor amagat, y sentissés cap veu que't digués:

—Escolta! ¡Giret! —aturet y escolta, veam que serà; perque has de sebre que a noltros dues, com érem de sa teva edat, passant totes soles per allá, mos cridáren que es coltássem y mos girássem, y noltros fogírem més que depressa.

Aquella atlota era agosarada de tot, que no l'espantava un retgiment de soldats, y heu de creure y pensar qu'un horabaxando, Deu va compondre qu'ella passás per aquell meteix endret des tresor.

Cop en sech sent una veu:

—Escolta, hermosa! ¡Giret un poch!

¡Giret!

(*) M'ho contá la madona Catalina Comes y Cladera, de Puigpunyent.

La dona s'atura y se gira, y diu:

—Si ets bona cosa j'veyès que vols! y si no, j'vestén a lo més fondo del infern!

Al acte li compareix allà una serpetota com una biga de tafona, y sa veu li diu:

—Ah, si tu sabésses jo qui som y sa pena que pas!

—Digauho qui sou y'u sabré, respon ella.

—Som un antepassat tèu, respòn sa veu. Vaig deixar amagat aquest tresor y no puch entrar al cel que qualcú no l'haja tret.

—Digau, idò, qu'he de fer per treurel, respòn s'atlotella.

—¡Passa tres parenostros per mi! diu sa veu.

S'atlotella s'agenoya, y diu es tres parenostros ab bona devoció.

Encara no hagué acabat es derrer gloria Patri, com aquella serpetota, que ja era tornada com una torre de molí de vent, esclata fent un tro espantós, y tot foren dobles de vint.

Tres carros hi haguéren d'anar per durles se'n totes.

Ja ho crech que a casa d'aquella atlota foren richs per tota la vida, y los seus encara ho son.

—Ell no se troban aontsevuya tres carretades de dobles de vint!

Antoni M.^a ALCOVER Pre.

Les set germanes (*)

—“De vuit germanes que som,
som la més bella,
y j'quina dot que tengué
cascuna d'elles!
Riberes d'or tengué l'una
y amples maresmes,
lliris de platja, canturies
de caderner, peixos de plata, navilis
d'ales lleugeres.
L'altra un turó floridissim
y fonts properes,
símbol hermos de les gracies
qu'ella a doll vessa.
L'altre té cims alterosos
y riba esquerpa,
terror de vents y nauxers
y de tempestes.
Pagesa n'es una, y l'altra
Espigolera:
Una es Reina de pau,
l'altra Guerrera.

Donchs ey per mí que tendreu?
ja res vos resta!”
diguí fellona a mon Pare
un decapvespre
dissapte de maig, a l'hora
en qu'acapdella
lo sol ses ones de llum,
com una reina
empresona amb pintes d'or
sa cabellera.

—Masies no'n tench per tu;
quelcoinc me queda;
si les altres son Comtesses
tu serás Reina;
masies no'n tench per tu,
ne tench un céptre
y una corona daurada,
mes no tant bella
com l'or en fil que rumbeja
ta cabellera.”

Digué, y en mon front son llavi,
llavi en poncella,
se posa, com en son niu
la cadernera,
com papalló sobre'l calze
d'una azucena.

LL. R. C.

(*) Aquesta poesia, que figura posada en boca de la Moreneteta de Llach, prén fonament de sa creença y tradició popular mallorquina de que aquella Mare de Déu té set germanes: a Sant Salvador de Felanitx, Gràcia d'Algaida, Consolació de Santanyí, Consolació de St. Juan, Bonany de Petra, Puig de Pollensa y Victoria d'Alcudia.

MAIG

La pluja ha fus los derrers nigulats d'hivern que rondetjaven per l'espai y s'acaramullen demunt la esquerpa serra llunyana, que s'alsà com blavencia murada de gegantines torres.

El cel es romàs net y transparent: les oronelles ja hi gaudexen a milenars, y el sol hi escampa los seus raigs que dauren les espigues y fan madurar les cireres primerenques: grans de coral penjats entre'l fullatge allarguit dels cirerers. ¡Bé les afina la auzellada golosa, y espipella ab delit les més dolces, aletetjant ab forta piuladissa!

Brosten poncelles y flors aríeu: lo meteix dins los jardins casolans que per los sementers y dins garrigues. Les de jardí son més delicades, pero també més anèmiques, perque les manca'l sol y l'oratge del camp, a lloure y sanitós, que remoretja entre'l sembrats y passa siulant p'els colls de la muntanya y per demunt les retayades crestes. Les flors boscanes son més esponeroses y garrides: per axò la cromatela no té un groc tan viu com la ginesta, ni les campanilles d'enredadera la blavor dels lliris de garriga, ni les roses de tot l'any un vermell tan encès com les roelles; per axò es tan esquisit l'aroma del romaní y la senyorida, y sobre tots el suavíssim de la flor de ronjer.

No hi ha en el mon poesia comparable a la d'una nit de Maig, quan la lluna plena llenega poc a poc per dins el cel, platetjant el mon condormit, plans y turons, casals y llogarets.... Panorama admirable, sovint sens altre espectador que'l russinyol, arraulidet ran de la font que corre per dins la siquiola, y que refila dolces passades fins a trenc d'auba, quan la lluna s'esblama dins les clarors del cel, com horabaxa'l sol dins les blavors fredes y humides de la mar.

P'el Maig es quant celebrem una de les festes més agradooses y universals: el mes de Maria, el mes de la Reina del cel, Mare amorosa de tots. Tothom la estima; y per axò ressonen les seues alabances, lo meteix dins les ciutats populoses que dins el quiet y pobre llogaret de cases esgarriades, com esbart de tudons pasturant per la garriga. Y les pregaries s'en munten cap al cel, ab les blanques onades d'encens y la suau olor de les flors qu'enjoyen los altars de la Verge Puríssima; y al cel pujen també les cantories armoniooses, recordansa d'alegres diades d'infantes que may més tornarán.... ¡Benhaja ara y sempre'l mes de Maig, mes de les flors!... ¡beneit sia!

JOSEPH M.^a TOUS Y MAROTO

Fuyes y Brots d'Historia mallorquina

BATALLA DE SOLLERICS Y MOROS L'ANY 1561

(Acabament)

«Alcansada ja per los cristians aquesta victoria y recordantse los Capitans que dexaven l'allà esquadron saquetjar la vila y que no podien estar molt a tornar carregats en la presa y saco, manaren tocar a recullir per reforsar lo camp; pero la major part del jovent encarnissada ja en lo degollar y matançs que havian feta, passaren tant avant perséguint los turchs, que arribaren fins a les fustes matantne molts, que fins de lo alt de unas peñas los llenaven grans pedras a las fustes, que allí ne mataren molts, tant que los esclaus cristians clavats en lo rem proclamaven què no tirasen, perque en ferien molts de ells.

Oohoalí, general de la mar, per remediar aquell dañy, manà que desembarcasen alguns turchs de refresh per fer retirar de les peñas aquella gent y en esta escaramussa mataren a

Jaume Palau de Orient y nafraren a molts altres, que foren forcats a retirarse en el camp que estave esperant los turchs del saco.

Arribaren los turchs en la presa y descubren lo camp dels cristians que estave a punt esperantlos al pas; pensaren que no porien escapar de ses mans y dexaren tota la presa y saco y en les allongues desembaynades comensaren a pegar a les doncs y miñons que portaven presos, matantne molts ab gran cruesa. Apartarense los turchs del camp dels cristians, volensen fugint a la mar, cercant altre camí de aquell per hont eren vinguts, pero en tot los cristians donaren sobre ells, matant y degollant com dels altres primers, y per aquest camí que prengueren trobaren una quadrilla de bandolers, los quals vista la bona ocasió arremeteren ab tanta furia y velocitat contra els turchs, ajuntats de un gossos alans que en si portaven, y fou tanta la brega que feyen ab estos gossos, que los turchs tots perturbats no tenien animo de gosar tirar espase contra dels, ans no sabent que fer sen pujaven per los arbres per escapar de aquella gran rabia dels gossos, que tenian per mes expedient morir en las mans dels cristians que de aquells ferosos lleons, y afirmaven aprés aquells bandolers que may havian vist aquells gossos ab tanta bravesa y animo com en aquella jornada; y deyen y contaven los turchs a molts que quant se veren en aquell apretó trobantse en mitj dels gossos els pareixan lleons ó dimonis de infern. Lo Rey quant entengué la valentia de estos bandolers y lo be que es portaren, los alliberà a tots del bandeig.

En memoria de una tal victoria, han edificat los de Sóller una capella en la Iglesia del Hospital, sots invocació de nostra Senyora de la Victoria, y cada any, en reconexensa de aquella mercé tant señalade, la solemnizan ab una festa y sumptuosa processó en concurs de tot aquell poble y se guarda a diumenge.

La gloria y honra de tal victoria sia donada a la Majestat divina, de qui es, perque tots los cristians no arribaven a 600, essent los turchs 1700, tots homs practichs y experimentats en la guerra.

Moriren en esta jornada passats de 300 turchs, entre ells un fill de Ochavali, de edad de 18 anys. Perderen los turchs totas les banderas y dexaren moltes armes. Los cristians que moriren foren sis y alguns nafrats. Y contien que dels turchs se'n moriren molts aprés en las galeotas, que estaven mal nafrats.

Aquesta relació, textualment trèta del llibre inèdit, abans anomenat, que devés mitjan sigle XVII compilava y recullia «de diversos autors» es cavaller Fortuny de Roescos, sembla que no va esser propiament composta d'ell, sino que la copià, amb algunes variantes, de sa qu'havia ja escrita, l'any 1591, es cronista mallorquí, Dr. Juan Binimelis.

D'aquest la va prendre directament s'erudit historiador solleríec y estimat amic nostre, Don Josep Rullan Pre. y la va incloure com a document justificatiu dins sa seu interessant y copiosa *Historia de Sóller*, publicada en 1875-76: (v. tom II, pag. 741).

Valga aquesta aclaració per posar ses coses en son lloc, y cadascú tenga lo qu'es seu.

CRONICA CIUTADANA

Concerts Nicolau

Tant com s'acosta s'hora de comensà es primé concert, mos pareix sentí una emoció semblant a sa que encén es cò des místics y devots, quant van a escotar un bon sermó.

Y realment, èquina solemnitat, per aquells qui estimen de cò s'art musical de bon-de-veres, podríem celebrar a Ciutat, més grossa que sa venguda d'una de ses millors orquestes que a fora-Mallorca donen a conexe y fan ensaborí feument interpretades ses obres des grans compositors?

Aquests concerts son una passa més, donada per Mallorca dins es camí de sa cultura artística. Lo que importa es no aturarse; y que axí com ara donam una passa de tant en tant, prést aprenguem a caminar ben determinats.

Aquest pic, per bona sort, han topat tan bé els empresaris, que ja hi ha un sens fi d'abonats. Es palcos estan casi tots compromesos y més de cent cinquanta butaques ja ténem amon. De més a més, hey ha comanades moltíssimes entrades generals.

P'és primé concert, que serà dimecres qui ve, está anunciat es següent programa:

Primera part.—CARNIVAL, den Giraud.—MELÒDIES ELEGÍAQUES, den Grieg.—FANTASIA SOBE CANTS POPULARS DEL CANADÀ, den Gilsson.

Segona part.—Preludi de LA GRUTA DE FIN-GAL, den Mendelssohn.—SOMNI, den Schumann.—Preludi des MESTRES CANTORS, den Wagner.

Tercera part.—L'ARLESIANA, den Bizet. En ets altres concerts hey entrarán tres sin-

fonies den Beethoven, (3.^a, 5.^a y 6.^a); fragments d'un parey d'obres d'en Wagner no conegudes a Mallorca, y qualche trôs de música de n'Haydn, Haendel y altres mestres clàssics.

Fires y festes.—Tot lo que de primé s'hi notaava d'indiferencia y de fredó, sobre celebrarne a Ciutat aquest estiu qui vé, ara s'es converteix en bon delit y entusiasme, y es projecte va envant.

S'Ajuntament té ja acordat es pla, y sa comisió que ha de durlo a efecte trebaya sense pèrde dia ni hora.

Se recauden doblés, se ténen jutes cada vespre; comensa a perfilarse es programa, se fan oferiments, y fins ara sembla que tot vaja en popa.

Apart de tot allò que no pot mancarhi per seguir s'us y costum, també s'hi posa esment a que es projecte no sia, com qualcú ha observat, de festes y divertiments, més que de fires.

Parlen d'una exposició industrial y agrícola, d'un concurs musical, d'un certámen literari, de conferencies que donarán alguns mallorquins de cap de brot, y d'altres solemnidats semblants a n'aquestes.

Tot está encara a s'embastá. Y no hi ha temps que pérde, si ses fires y festes han d'essê durant sa primera quinzena d'Agost, com sa comisió se proposa.

Tendrem ocasió de seguirne parlant.

Rebut y gracies.—De D. Juan Bordoy, que du per conte seu sa *Cerveseria Lyonesa* des Born, hem rebut un cartell anunciadó, y dues botelles, una grossa y s'altra petita, de sa cervesa que serveix y despatxa.

Es cartell es ben dibuxat y colorit. Sa cervesa té bon bevent y sembla qu'es ben preparada.

Visca molts anys, senyó Bordoy, y qu'en puga despatxá molta.

Publicacions rebudes.—Sa *Revista Popular* y sa titulada *Montserrat* (de Barcelona), *Lo Camp de Tarragona*, de sa ciutat metexa d'aquest nom; *Llevar*, de St. Felíu de Guíxols, y *El Vigia Catòlico*, de Ciutadella.

Portfolio de las cuevas de la *Hermita* (Artà) y del *Drach* (Manacor). Palma, 1903.—En parlarém més llargament dissapte qui vé.

Gazeta Relligiosa

Sants y festes de la setmana entrant

Avuy dissapte 16: S. Juan Nepomuceno, mr. Demà DIUMENGE 17: S. Pascual Bailon y S. Bruno, bisbe.

Dilluns 18: S. Félix de Cantalici y Sta. Claudia vge. y mr.

Dimarts 19: S. Pere Celestí papa, y S. Ivò pre. y confessor.—Quart minvant.

Dimecres 20: S. Bernadi de Sena cfr. y S. Boy. Dijous 21: L'Ascensió de N. S. J. C. al cel.

Divendres 22: Sta. Rita, mare d'impossibles: (*festa en el Socors*). Dissapte 23: S. Miquel bisbe y S. Crespí cfr.

Coranthones

Avuy dissapte seguexen y demà acaben, a St. Felip Neri, a n'el Sagrat Cor de Jesus.

Dies 17, 18 y 19, a s'oratori de St. Juan, a n'el Patriarca Sant Jusèp.

Dies 20, 21 y 22, a Sta. Clara, a l'Ascensió.

Dies 21, 22 y 23, a ses Tereses, a n'el Patriarca Sant Jusèp.

Dies 22, 23 y 24, a s'oratori des Carmelites de Sta. Catalina, a la Mare de Deu del Carme.

Altres funcions

A ses parroquies y demés esglésies, ses funcions acostumades, de terç diumenge de mes.

De la Pagesia

Son Carrió (Manacor) Maig de 1903

Molt de temps s'en parlará, per tota aquesta comarca, de sa pelegrinació que s'eré a Lluch es moradors de Son Carrió, dirigida p'és nostre bon Vicari y D. Juan Aguiló Pre., que va essé enguany es nostre coremè y va esposá s'idea d'anà a Lluch y d'una bandera a la Mare de Deu.

S'idea va essé ben acceptada y presa amb molt d'entusiasme, com heu prova s'havé haguts d'emprá més de 40 carros per trigarí la gent: que a vuit persones per cadascun, pujen més de

300 personnes, que pujáren ses costes de Lluch, per anà a veure y adorá la *Moreneta*.

Partirem de Son Carrió ben dematinada. Abans de trenc d'auba, ja passávem per dins Manacor, cantant ses cobles que mos fé mosson Aguiló y posá en solfa D. A. Muntaner, que diuen axi:

*Guials per l'angel sent Miquel
qu'els véys prengueren per patró,
Verge de Lluch, Reina del cel,
rebeu l'humil estol feél
que us envia Son Carrió,
bandera estesa
amb gran honò.*

A les sis érem a Petra: desenganxárem ses bistles y les donárem ferratge (ara qu'en som en temps) y es capellans anáren a dí missa y molta gent a combregá. Després d'havé berenat, ja tornam enganxá y som partits, amb s'orde qu'havia dada es Vicari, a cada carro es seu número, sense que ningú gosás passá davant.

A les vuit y busques, passávem per Sineu, cantant ses cobles y bandera estesa, y lo metex fèrem sempre que passávem per dins qualsevol poblado.

Un poch passat mitx dia, érem a Inca. Denganxam, abeuram ses bistles y les tornam da ferratge; noltros dinam, y com tocáren vespres partim altra vegada.

A les 3 y mitja passávem per Seuva, y un poc passat la Vela veym vení una monja petitona amb una atlota de devés 17 anys, molt seria, (era una postulant de Son Carrió, qu'está a Caymari). Com fóren devés mitjan lloc des carros, s'en atura un, y bota de dins ell una dona de devés 45 anys, y s'afaffen p'és coll amb aquella atlota qu'anava amb sa monja. ¡Vaja un abràs més dols de mare y fia, que feya més d'un any que no s'eré vistes!

Devés les 4 passávem per Caymari, y la gent surtia de ses cases per veure passá sa pelegrinació: y noltros per amunt, per amunt, de vegades voltant y altres tot dret; fins que fórem a n'es pont de pedra, qu'el senyó Vicari va dí que no més quedás dins cada carro una persona per menarlo, y ets altres havíem d'anà en porfessó tot dret, y es carros que voltássen p'és camí nou.

És de sa porfessó se senyáren y anáren cap avant, cantant el Rosari; y amb axò es P. P. de Lluch amb sos atlots *blaus* mos sortírem a camí. ¡Vaja una encontrada hermosa com va essé aquella! quant aquells escolanets amb sos uys baxos y ses séues veus angelicals anaven cantant aquelles cobles tan armonioses que sòlen cantá en rebre una pelegrinació; y duyen ells sa bandera que regalá Manacor, s'any de sa coronació, com a fia que n'es Son Carrió, de Manacor.

Arribárem a Lluch, posta de sol. Denganxades ses bistles y posades a còbri, mos n'anam a veure la Mare de Deu y a fè ses nostres devocions. Fètes, ja sopá s'ha dit a dormí, tot lo mon! L'endemà demati, a sa missa de comunió y a l'ofici, que hi predicá D. Juan Aguiló, fent una descripció des camí qu'havíem fet, y deixant caure un bon sermó que tothom escoltà de bondeveres y plorant.

Acabat l'ofici, mos n'anam a diná; a la una, a despedirmos de la Mare de Deu, y a les dues partiem. Posta de sol, érem devés Inca; a les dues de matinada passávem per Manacor, y sol sortint érem de retornada a Son Carrió.

Arribárem tots bé, gracies a Deu, sense haverhi cap avería; y la gent molt contenta, diguent, quant se despedien:—Molts anys, y que no sia sa derrera! amèn.

*

S'anyada enguany se presentava bé; pero es Bril no mos ha volgut fè saó. Per paga amb aquest vent de ponent y mestral, més mos ho ha secat, y ara espigará es qui porá. Si no plou prest, ja'n vorérem corre de terroles!

Es blats éren bons de primés; pero comensáren a tení rovey de ferro, devés sa setmana santa, y es Bril sense ploure mos ha rebentats.

Ets ordis han tuyta serena tot l'any.

Ses civades éren bones: pero entre es rovey y no ploure, serán un poc seuvatges.

Ses faves primerenques, bonetes: ses tardanes, xerèques.

Ses pastures de primés, bones: ara no tant, per falta d'aigo.

Metles, mitjélis. Figes flòs, poques.

Es Correspondat.

◇◇

Inca, 15.—Prèus des mercat d'ahí:

Blat: 15 ptes a 17 sa cortera.—Xexa, de 16 y mitja per amunt.—Ordi mallorquí: desde 10 pesetes.—Ordi forasté: un poc més baratet.—Civa-

da mallorquina: de 8 ptes. a 8 y mitja. Sa forastera, a 6 y mitja.

Faves cuitors: a 3 ptes. sa barcella. Ses comunes y per bestiá: de 2'50 a 2'75.

Blat de les Indies: a 17 ptes. sa cortera.—Ciurons, a 20 ptes.—Fasols, de 30 a 31.—Monjetes de confit: a 6 ptes. y mitja sa barcella, o un poc més. Monjetes blanques, a 5 ptes.

Figues seques y acops, segons classe, de 8 ptes. en amunt, es quintá.

Regular concurrencia de venedós y compradors.—C.

Llibres mallorquins

casi regalats. Repassau bé sa llista, aquí en aquesta plana, amb nous títols y auments, de setmana en setmana. Se van agotant a tota vela; y si vos torbau, ja no hi sereu a temps.

Derreries

—Senyó batle (deya es carníc d'un poblet) jo estic apurat de tot, que no sé qu'he de fé. Voste vol que cada dia tenga carn fresca p'és malalts; y si mat un xòt cada dia, moltes vegades m'en roman més de la mitat, que ningúl compra.

—Axò té bon remey (li diu es batle). En lloc de matá un xòt cada dia....

—¿Qu'he de fé?

—Mataune mitx.

*

Un moro *fadri* deya a un cristí casat:

—Es meu Sultan m'ha regalada una dòna de ses sèues, perque m'hi cas. ¡Axò son bons regalos, y no com voltros, que vos donen creus, a Espanya.

—¡Per la verá! (deya es cristí casat): ¿y encara trobes que no t'ha dada bona creu?

* * *

CARTA D'UN QUINTÓ

Ja dirás a na Maria que venga prest a Ciutat, y me veurá ben mudat d'ensé que m'han fet soldat, soldat de cavalleria.

Me trobaré en es cantó de Ca'n Biñla, prop de Plassa; estirat com un senyó,

fent nòsa a tothom qui passa,

com si fos escopidó.

UN VÉY XARUC.

Correspondencia de Redacció

Li. R. C. Rebuda y gracies. Avuy metex l'insertam.

E. B. N. (Barcelona.) ¿Com s'es resolt axò des kiosko?

A. M. (Petra.) Fins ara no mos n'es arribada cap nova d'aquell fet. ¿Vos que n'havieu escrit res?

UN CORNETA. No'n feym contes, ara per ara, de publica semblances, geroglífics ni porros-fuyes. Ja vos avisarem si per cas.

CUENTOS MALLORQUINS, des metex autor: 1 vol. de 289 pág.

LO JOGLAR DE MALLORCA, per Jeroni Rosselló: 1 vol. de 406 pág., amb traducció castellana.

POETAS BALEARES (siglos XVI y XVII) publicats per J. Rosselló: 1 vol. de 396.

POETES BALEARS (sigle XIX) publicats p'el metex: 1 vol. de 662 pág.

RIMAS VARIAS de D. T. Aguiló: 3 vol. 8^a.

EN JUANOT COLOM: discurs històric per J. M. Quadrado: 1 quad. de 24 pág.

RONDADA DE RONDAYAS, en mallorquí, per don Tomás Aguiló y Cortés, (4.^a impresió): 1 quadernet de 32 pág.

BIBLIOTECA de Escritores Baleares, por Joaquín M. Bover: 2 toms en un vol. de 600 y 695 pág.

NÚMISMÁTICA BALEAR, per Alv. Campaner: 1 vol. de 360 pág. (amb lámbs.).

NOTICIAS Histórico-Topográficas de la Isla de Mallorca, por J. M. Bover: 1 vol. de 402 pág.

Poésies de D. J. Lluís Pons y Gallarza: 1 vol. de 156 pág.

ESCENAS BALEARES, per A. Frates: 1 volum de 331 pág., contenint ses tres noveletes *Los dos amores*, *Un destajo á media noche* y *Las mejoras*, que si bé escrites en castellà, per argument y color mallorquinetjen ferm.

GÉMINIS, noveleta des metex autor, tant o més mallorquina que ses abans anotades: 1 tomet de 276 pág.

OBRAS CRÍTICAS de Guillermo Fortea, (tom I, únic publicat): 1 tomet com s'anterior, de 335 pág.

OBRAS DE JOVELLANOS, referents a Mallorca (descripció des castell de Bellver, etc.): 1 tomet com es dos anteriors.

Aquests tres tomes, tots tres pliegats.

ALMANACS humorístics del *Sarracossano*, publicats durant els anys 1870 a 1873: (molt escassos y cercats) cadascun.

L'IGNORANCIA setmanari humorístic mallorquí: tom I, de Juny 1879 a Desembre 1880 (molt cercat y escàs): un exemplar enquadernat.

PRONÓSTIC MALLORQUÍ publicat per *L'Ignorancia* l'any 1884: (n'hi ha pocs exemplars): cadascun.

LA ROQUETA setmanari mallorquí, taceto y de bon past: tom I, 1887 (molt raro y demandat) 1 vol. en rústica.

</div

